

Област Габрово

- ▶ Население (2020)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

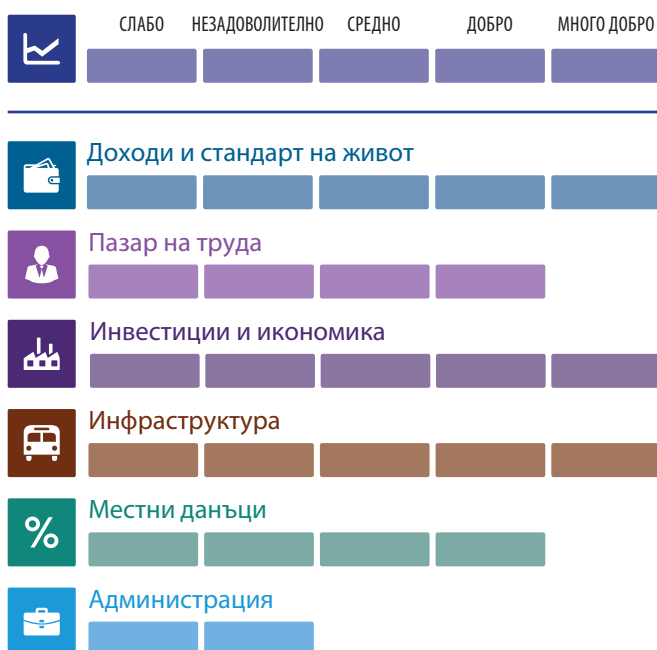
106 193
2023,0
349
79,9

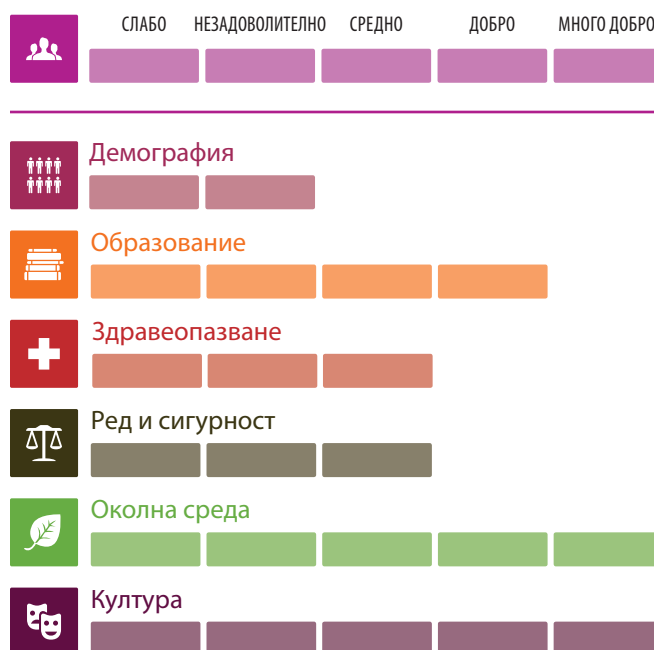
Средногодишният доход на лице от домакинството в Габрово е вторият най-висок след този в столицата. Габрово е една от областите с най-висок дял на средните в работната сила, което отговаря на индустриалния ѝ профил. Предизвикателство пред пазара на труда остава застаряването на населението. Бизнес и инвестиционната активност в областта са високи и през 2019 г. Габрово е втората област по усвояване на европейски средства. Инфраструктурното развитие на Габрово е много добро – това е областта с най-гъста пътна мрежа в страната. Въпреки че Габрово е сред сравнително силно развитите икономически области, нивото на местните данъци е ниско и през 2021 г. Прозрачността на органите на местното самоуправление в област Габрово е оценена високо.

Габрово е една от областите (заедно с Видин) с най-неблагоприятна демографска картина. Резултатите на учениците са сравнително добри, макар и под средните нива за страната за 2021 г. През последните няколко години в областта има все по-остър недостиг на учители. Преминалите за лечение болни остават относително много. Въпреки че натовареността на наказателните съдии в областта е сравнително ниска, това не се отразява в голяма степен на бързината на правораздаването. През 2020 г. Габрово е първенец в страната със 76% разкрити престъпления. Представянето на областта по показателите, оценяващи околната среда, е много добро. Въпреки ограниченията, свързани с пандемията през 2020 г. в цялата страната, културният живот в област Габрово остава сред най-интензивните.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

В тази категория представянето на област Габрово традиционно е много добро и нарежда областта веднага след столицата. През 2019 г. brutният вътрешен продукт продължава да нараства, достига 14,4 хил. лв./човек от населението и е шестият най-висок в страната. Заплатите и доходите също нарастват. Средногодишният доход на лице от домакинството е 7,4 хил. лв. (при 6,0 хил. лв. в страната) и е вторият най-висок след този в столицата.

Тези показатели предопределят сравнително ниското ниво на бедност в областта и през 2019 г. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 17,8% (при 22,6% в страната), а този на населението, живеещо с материални лишения – 14,1% (при 19,9% в страната).

Пазар на труда

Икономическата активност в областта продължава да нараства през 2020 г. и традиционно остава над средната за страната. Този ръст обаче е съпроводен едновременно с намаляване на заетостта и повишаване на безработицата. Коефициентът на икономическа активност достига 74,7% (при 73,7% в страната), а този на заетостта – 67,7% (при 68,5% в страната).

Габрово е сред областите с най-нисък дял на население то между 25–64 години с основно и по-ниско образование – 10,6% (при 16,9% в страната). Областта е и една от тези с най-висок дял на средните в работната сила (66,3% при 53,9% в страната), което отговаря на индустриалния ѝ профил. Предизвикателство пред пазара на труда остава застаряването на населението. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на възраст 60–64 години е 54,5% (при 67,1% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от работната сила, съответстват 55 млaдежи, на които предстои включване в пазара на труда.

Инвестиции и икономика

Бизнес и инвестиционната активност в областта са високи и през 2019 г. Броят на нефинансовите предприятия продължава да се повишава и достига 57 на 1000 души от населението (при 61 на 1000 души в страната). Увеличаване се наблюдава и в обема на разходите за дълготрайни материални активи – 2,2 хил. лв./човек (при 3,2 хил. лв./човек в страната). Преките чуждестранни инвестиции достигат 3,2 хил. евро/човек от населението и са петите най-високи в страната.

По-високите вътрешни и външни инвестиции са съпроводени и от повишаване на обема на произведената в областта продукция до 24,9 хил. лв./човек.

Габрово е втората област по усвояване на европейски средства (след столицата). Към 15 юни 2021 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 3510 лв./човек (при 2217 лв./човек в страната). В рамките на областта най-много средства усвоява община Габрово – 4364 лв./човек.

Инфраструктура

Инфраструктурното развитие на област Габрово е много добро. Габрово е областта с най-висока гъстота на пътна мрежа в страната (25,6 км на 100 кв.км територия при 17,9 км на 100 кв.км в страната), въпреки че делът на автомагистралите и първокласните пътища е по-нисък от средния (16,4% при 18,5% в страната) през 2020 г. Качеството на пътната настилка също е по-ниско – 36,7% е в добро състояние. Достъпът на домакинствата до интернет продължава да се повишава, но и през 2020 г. е по-нисък, макар и с малко, от средния за страната.

Габрово е на първо място в страната по дял на газифицираните домакинства през 2020 г. – 9,6%, което е тройно над средните стойности (3,1%). Инсталираните ВЕИ мощности са сравнително ограничени.

Местни данъци

Въпреки че Габрово е сред сравнително силно развитите икономически области, нивото на местните данъци е ниско и през 2021 г. Особено голяма е разликата в ставката за търговия на дребно. Усредненото ѝ ниво в общините от област Габрово е 8,87 лв./кв.м (при 12,99 лв./кв.м в страната). Нивото на ставките за прехвърляне на собственост също е значително по-ниско в областта в сравнение с това в страната. В рамките на областта най-високо е данъчното облагане в община Габрово, а най-ниско – в общините Трявна и Дряново.

Администрация

Прозрачността на органите на местното самоуправление в област Габрово е оценена високо (третата най-висока в страната) и през 2021 г. – 78,9% (при 73,2% в страната). В рамките на областта най-добре се представя община Севлиево. Сравнително слабо обаче продължава да е представянето на габровските общини по отношение на развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“.

През 2019 г. покритието на кадастралната карта в областта отново нараства, но по-бавно от средното за страната и областта вече изостава в това отношение.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Демография ■■■

Габрово е една от областите (заедно с Видин) с най-неблагоприятна демографска картина и през 2020 г. Коефициентът на естествен прираст достига нови рекорди от -18,1‰ (при -9,5‰ в страната). Въпреки това 2020 г. се оказва добра за привличане на население в областта и коефициентът на механичен прираст за първи път е положителен и е сред най-високите в страната - 10,5‰.

Задълбочаването на застаряването на населението поставя област Габрово на второ място (отново само след област Видин) с най-висока възрастова зависимост на населението. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0-14 години достига 250,9% (при 150,6% в страната), а към това на 15-64 години - 49,2% (при 34,1% в страната).

Голяма част от населението на областта е градско (79,9% при 72,9% в страната), но гъстотата му е сравнително ниска (1218 души/кв.км при 1506 души/кв.км в страната).

Образование ■■■■■

Коефициентът на записване на населението в V-VIII клас се повишава и на практика обхваща цялото население в съответната възрастова група през 2020 г. Делът на второгодниците пък намалява рязко до едва 0,20% (при 0,55% в страната).

Резултатите на учениците са сравнително добри, макар и под средните нива за страната за 2021 г. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 33,4 т. (при 37,9 т. в страната). Средната оценка на maturите по български език и литература в областта е малко по-ниска от средната за страната („Добър“ 4,19 при „Добър“ 4,21 в страната), но делът на слабите оценки е сравнително нисък (5% при 7% в страната).

През последните няколко години в областта има все по-остър недостиг на учители на фона на ръста им в почти цялата страната. През 2020 г. броят на преподавателите в основното и средното образование в областта намалява до 77 на 1000 ученици (при 87 на 1000 ученици в страната) и е вторият най-нисък в страната (преди този в област Ямбол).

Габрово остава сред областите с най-висок и нарастващ брой на студентите - 46 на 1000 души от населението (при 32 на 1000 души в страната).

Здравеопазване ■■■■

Габрово е сред областите с най-висок дял на здравноосигурените лица и през 2020 г. - 96,3% (при 88,7% в страната). Броят на лекарите, както общопрактикуващи, така и специалисти, е близък до средния за страната. Броят на леглата в местните многопрофилни болници се повишава през последните три години, но остава сравнително нисък - 5,1 на 1000 души от населението (при 5,5 на 1000 души в страната).

Преминалите за лечение болни остават относително много - 188 на 1000 души (при 138 на 1000 души в страната). Коефициентът на детска смъртност в областта нараства и е по-висок от средния в страната.

Ред и сигурност ■■■■

Въпреки че натовареността на наказателните съдии в областта е сравнително ниска, това не се отразява в голяма степен на бързината на правораздаването през 2020 г. Един местен съдия разглежда средно по 5,8 наказателни дела месечно (при 8,6 дела на месец на съдия в страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, е 84% (при 90% в страната).

През 2020 г. броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността намалява и остава под средния за страната с 9,6 престъпления на 1000 души от населението (при 9,9 на 1000 души в страната). Същевременно обаче разкриваемостта на престъпленията продължава да се повишава. Габрово е първенец в страната със 76,3% разкрити престъпления (при 52,1% в страната).

Околна среда ■■■■■

Представянето на област Габрово по показателите, оценяващи околната среда, е много добро. И през 2019 г. замърсяването на атмосферата с въглероден диоксид е сравнително ниско (30 т/кв.км територия). Относително високият дял на градското население пък обяснява големия дял на населението в селища с обществена канализация (85,1% при 76,4% в страната) и достъпа до такава, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (74,5% при 64,6% в страната).

През 2018 г. обемът на образуваните битови отпадъци в областта намалява, но остава сравнително висок - 433 кг/човек годишно (при 409 кг/човек в страната). Същевременно обаче почти всички отпадъци (91%) се предават за третиране и рециклиране (при 71% в страната).

Култура ■■■■■

Въпреки ограниченията, свързани с пандемията през 2020 г. в цялата страната, културният живот в област Габрово остава сред най-интензивните в страната (само след този в столицата). Основна причина за това е изключително високият брой на посещенията на музеите, въпреки че и той, подобно на този в страната, се свива с над 50%. През 2020 г. посещенията на местните музеи са 1800 на 1000 души (при 322 на 1000 души в страната).

Броят на посещенията в библиотеките и в кината в областта намалява с повече от средния спад в страната и остава под средните стойности.

Ключови показатели за област Габрово

Индикатори на икономическото развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	13 510	14 444	n.a.	17 170
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	6937	7406	n.a.	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	11 796	12 895	n.a.	15 209
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	14,6	17,8	n.a.	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	67,2	70,1	67,7	68,5
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	4,5	(4,5)	(7,0)	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	14,5	12,6	10,6	16,9
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	27,9	29,0	23,1	29,2
Произведена продукция (лв./човек)	22 999	24 907	n.a.	28 027
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2133	2244	n.a.	3155
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3120	3210	n.a.	3655
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	70,6	74,9	77,5	78,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	39,0	36,7	n.a.	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	24,9	24,9	25,6	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)	80,0	74,8	78,9	73,2

Индикатори на социалното развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–13,2	–12,7	–18,1	–9,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–3,7	–4,2	10,5	4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ*	4,10	4,31	4,19	4,21
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)*	31,3	33,9	33,4	37,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	95,5	93,4	100,0	86,5
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	80	81	77	87
Дял на здравноосигурените лица (%)	95,9	97,5	96,3	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1518	1501	1609	1727
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	11,4	10,5	9,6	9,9
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,1	6,4	5,8	8,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	85,1	85,1	n.a.	76,4
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	433	n.a.	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	91,1	n.a.	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	339	402	109	190
Посещения в музеите на 1000 души от населението	3553	3812	1800	322

* Данните се отнасят за учебната 2020/21 година, а матурите са проведени през 2021 г.